

KESKKONNAAMET

Ants Animägi
Riigimetsa Majandamise Keskus
ants.animagi@rmk.ee

Teie 04.04.2024 nr 3-6.1/2024/1497

Meie 03.05.2024 nr 7-9/24/6966-2

Kraavide sulgemise kavatsus Saki metsise leevendusala

Austatud Ants Animägi

Teatasite, et Riigimetsa Majandamise Keskus kavandab kraavide sulgemist Hädemeeste vallas Nepste külas moodustatavas Saki metsise püsielupaigas. Töö sisaldab kuivenduskraavide sulgemist, turbapaisude rajamist ja vajadusel trassiraiet. Palute Keskkonnaameti seisukohta kraavide sulgemise kavatsusele ja tingimusi, millega tuleb arvestada töö lähteülesande koostamisel. Kuna objekt ei ole keeruline, soovitakse töö teostada lähteülesande alusel.

Leevendusala asub II kaitsekategooria liigi metsis (*Tetrao urogallus*) leiukohas¹ ja ala kaguosas on inventeeritud II kaitsekategooria liigi karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*) leiukoht².

Taastamisala asub projekteeritava Saki metsise püsielupaiga sihtkaitsevööndis.

Metsise püsielupaigad võetakse kaitse alla II kaitsekategooriasse kuuluva liigi metsise (*Tetrao urogallus*) soodsa seisundi tagamiseks³. Liigi elutingimuste säilimiseks ja parandamiseks vajaliku tegevusena võib püsielupaiga valitseja lubada sihtkaitsevööndis alusmetsa, järelkasvu ja puistu teise rinde harvendamist 1. septembrist 31. jaanuarini, loodusõnnetuse tagajärgede likvideerimist ja veerežiimi taastamist⁴.

Kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud⁵. Keelatud on looduslikult esinevate lindude tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal⁶.

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium esitas 17.12.2023 Keskkonnaametile Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi asukoha määramine“ trassilõikude 3A, 4A ja 4H osas planeeringulahenduse, keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande, Natura hindamise aruande ja Natura hüvitusmeetmete kava kooskõlastamiseks. Keskkonnaamet kooskõlastas kõnealuse planeeringu 17.01.2024⁷.

Rail Balticu kiirraudtee rajamisega Edela-Pärnumaal avalduvate negatiivsete mõjude vältimiseks ja kompenseerimiseks on koostatud Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade

¹ EELIS kood KLO9133455

² EELIS kood KLO9118981

³ Keskkonnaministri 13.01.2005 määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ § 1

⁴ Keskkonnaministri 13.01.2005 määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ § 4 lg 6

⁵ Looduskaitseseadus § 55 lg 6

⁶ Looduskaitseseadus § 55 lg 6¹ p 2

⁷ Keskkonnaameti 17.01.2024 kirjaga nr 6-5/23/25292-3

taastamise programmi rakendusplaan⁸. Rakendusplaani kohaselt on vajalik, et Saki metsise püsielupaik toimiks astmelauana Kikepera-Soomaa ja Luitemaa ning Põhja-Liivimaa asurkonna vahel. Tegevuse positiivse mõju tulemusel säilib ja taastub Kikepera-Soomaa asurkonna lõunapoolne ühendus Luitemaa ja Põhja-Liivimaa asurkonnaga, toimub lindude hajumine asurkondade vahel ja ala panustab oluliselt piirnevate asurkondade elujõulisuse säilimisse ja taastumisse.

Kirjeldataud leevendamataute mõjude kompenseerimiseks töötati välja hüvitusmeetmete pakett. See tugines suures osas varem läbiviidud töödele^{9,10}.

Maakonnaplaneeringu KSH raames koostatud Natura asjakohane hindamine jõudis järeldustele, et sõltumata valitavast trassivariandist kaasneb Rail Baltic raudtee projekti elluviimisega leevendamatu negatiivne mõju metsise asurkonnale Luitemaa linnualal. Metsise ja tema elupaikade kaitse on Luitemaa linnuala kaitse-eesmärk. Metsise asurkonna terviklikkuse ja sidususe tagamiseks tuleb jätkata Natura hindamist erandi seadmise etapiga ning kaaluda asendus- ehk hüvitusmeetmeid. Hüvitusmeetmete kava näeb muuhulgas ette püsielupaikade moodustamine metsise elupaikade kaitseks ja metsise elupaikade taastamisega seotud tegevused, sh Saki mängu kraavide likvideerimise. Elupaiga kvaliteedi tõstmiseks on vajalik likvideerida Saki leevenduslinal olemasolevaid kraave 63 ha suurusel taastamistööde alal kokku ca 3280 m ulatuses. Hüvitusmeetmeta kava mõõnab siiski, et taastamistööde maht (sh suletavate kraavide arv, pikkus ja asukoht) täpsustub peale projekteerimistööde läbiviimist.

Veerežiimi taastamine loob eeldused metsise elutingimusteks vajalike metsakoosluste seisundi säilimiseks ja paranemiseks ning seeläbi perspektiivis ka kaitsealuse liig seisundi paranemiseks. Keskkonnaamet on seisukohal, et Saki metsise püsielupaiga veerežiimi taastamisel on positiivne mõju Saki metsise püsielupaiga kaitse-eesmärgile ja metsise Kikepera-Soomaa ja Luitemaa ning Põhja-Liivimaa asurkonna soodsa looduskaitselise seisundi säilimisele.

Arvestades eelnevat, Keskkonnaametil Saki metsise püsielupaigas loodusliku veerežiimi taastamisele vastuväiteid ei ole. Arvestades tööde keerukust ja Riigimetsa Majandamise Keskuse kogemusi kraavide sulgemisel, peab Keskkonnaamet võimalikuks tööd korraldada lähteülesande alusel.

Keskkonnaamet juhib töö lähteülesande koostamisel tähelepanu järgnevale:

- Alal esinevate lindude pesitsusaegse häiringu vältimiseks on vajalik seada töödele ajaline piirang 01.02-31.08.
- Suletavate kraavide trassid metsaelupaigas projekteerida võimalikult kitsad ning paiguti tuleks katsuda jätta kasvama kraavi servadesse puid, mis aitavad vältida pikkade lagedate koridoride tekkimist.
- Pidada silmas põhimõtet, et metsise elupaigas on taastamise eesmärgiks metsakoosluse niiskuse- ja veerežiimi mõõdukas parendamine, ent mitte metsakoosluste asendumine sookoslustega.
- Lähteülesandes esitada analüüs kavandatava tegevuse vastavuse kohta Rail Baltica Pärnu maakonnaplaneeringu, Lõuna-Pärnumaa planeeringu, Natura hindamise hüvitusmeetmete kavale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Meeli Kesküla
juhtivspetsialist
looduskasutuse osakond

Olavi Randver 525 4935
olavi.randver@keskkonnaamet.ee

⁸ Kose, M.; Tammekänd, I.; Ojaste, I., 2021. Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programm. Rakendusplaan. Eesti Ornitoloogiaühing

⁹ Eesti Ornitoloogiaühing, 2021. Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programm. Rakendusplaan

¹⁰ Leivits, M. 2021. Prioriteetsed ja kaitset vajavad metsise elupaigad Eestis.